

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

VI. évfolyam.

II. szám.

Kolozsvár. November. 1887.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

A fényképészet aesthetikája.

Irta: Dr. Sárffy Aladár.

(Folytatás.)

VII.

A fényképészeti állításról általában.

E fejezettel a fényképészet aesthetikájának egyik leglényegesebb, hogy ne mondjam legfontosabb tételéhez jutottunk, mert ez a működés az, mely legjobban próbára teszi a fényképész műérzékét, ízlését és finom tapintatát egyiránt. Fényképünk aesthetikai szépsége az állítás milyenségétől függ s így nem is ütközhetünk meg azon, ha e tétel adott eddig is leggazdagabb anyagot azon íróknak és gyakorló fényképészeknek, kik iparművészetünk körében szabatosan szép munkát igyekeztek producálni vagy erre másokat is oktattak. A műízlésből fejlődő állítás fogásai nem tanulhatók meg szabatosan szerkesztett szakmunka és tankönyv világos utasításaiból, mint valamely mathematicai combinatio, mert ez (az állítás) olyan, mint egy élő nyelv. A nyelvtan adhat biztos vezérfonalat pl. a spanyol nyelv elsajátításához, úgy hogy e nyelv majd minden kifejezésével tisztában lehetünk, de ha ezeket mind megtanuljuk is, ezek alapján sohasem fogjuk úgy megtanulni a spanyol nyelvet, hogy az ezen élő nyelven beszélők mindenkör megértsék kifejezett gondolatainkat. Gyakorlat is kell ide, különben nyelvismeretünk holt tömeg marad, melyet a gyakorlati életben alig használhatunk. Így vagyunk aesthetikánkkal is, mely adhat s nyújt is vezérelveket a művészi állításhoz, csakhogy ezeket a gyakorlatban kell kipróbálni és tapasztalati ismeretekkel kiegészíteni — mint a grammatikából tanult nyelvet.

Az állítás szó alatt nem csupán az értendő, hogy az álló testet kell szabatos positurában az apparatus elé elhelyezni, mert e

körbe tartozik általában az élő testnek és minden tárgynak, sőt vidéknek is fényképező gépünkkel oly szembe állítása, a hogy azokat nedves vagy száraz lapunk exponálása alkalmával le szoktuk photographálni. Mivel azonban a leveendő lények és tárgyak közt első helyet az emberi test foglal el, szorosabb értelemben vett állítás alatt az emberi test czélszerű külső idomítását, vagy helyesebben szólva: a test részeinek symmetrikus beosztását és a testben törtéző elhelyezését értjük, a nélkül hogy azokon testtani változások történének.

Első sorban tehát az emberi testtel, az emberi tagok- és idomokkal kell foglalkozni annak, ki helyesen akar állítani (ültetni, térdelni csoportosítani stb.) valakit vagy több személyt az apparatus előtt, hogy az illetőkről abban a helyzetben fényképet készítsen. E tekintetben az emberi test szorosán véve nem annyira anatómiai (bár teljesen ez sem ignorálható), mint inkább aesthetikai boncsolás és megbírálás alá esik. Széptani elvek szerint kell vizsgálnunk az emberi tagokat, kutatnunk, megállapítanunk és eltanulnunk azokat a positurákat, melyekben valamely testi állást (ülést stb.) szépnek, esinosnak, vagy éppen természetileg megnyerőnek tartunk. Ez oldalról már maga a természet alkotása is nagyon megkönnyíti munkánkat, mert az emberi testet plastikailag szépnek alkotta. Természetes, hogy itt csak olyan testet kell érteni, melyet az emberi kontárokodás s a divat különböző békókba való szorítással (szűk cipők, mider, vállfűző stb.) el nem körcsösített vagy ferde irányban nem fejlesztett, mert a természetes fejlődés eszközeitől és szabadságától megfosztott emberi test ritkán egészben, hanem inkább csak egyes részeiben mondható aesthetikailag szépnek s csakis ez oldalról vehető a széptani állításnál is figyelembe. Tény, hogy az emberi test a plastika legszebb és leghálásabb tárgya, mert maga is élettől, szellemtől bír és így annyira hajlékony, hogy addig s oly alakban forgatjuk (helyezzük el idomait a térben), míg nem a részek harmonikus csoportosulása, illetve elhelyezése teljesen megfelel a plastikai harmoniának.

Igaz, hogy a mozgás ki van zárva, sőt legnagyobb ellensége a mi productionknak s így a test mimikai ügyessége egészen kívül esik e téren az emberi test sajátosságainak bemutatásánál; amde nincs kizárva az élet, a lélek, a szellem, mely benne van a mereven megállított testben is s így a belső, lelki és érzelmi világ kinyomata észlelhető akkor is alakjainkon, midőn „kérem — most” szavainkkal esöndes nyugalomra és mozdulatlanságra intjük, hogy az actus zavartalanul megtörténhessék. Az alak lélegzik és érez a lefényképezés pillanatában is, tehát arról az élő emberi testről vetünk másolatot, mely plastikai szépségében állott előttünk. Az egyes idomok és tagok gömbölydedsége, arányos hosszúsága vagy rövid-

sége, czélszerű és természetes elhelyezése a térben, egymáshoz arányított nagysága, a végtagok helyzete s ezeknek segédelmével bemutatott plastikai idomításunk stb. mind olyan előnyös tulajdonságai az emberi testnek, melyek egy eredetileg egészségesnek született és normalis körülmények közt szabatosan kifejlődött alakot valóban meglepően szép plastikai vonásokban mutathatnak be. Az arányosan fejlett emberi test kellő alakítással imponálóan szép lehet, mint a hogy szépeknek mondjuk a mythologia isteni és hős alakjait, kiket a hízoló phantasia mint plastikai remeket mutat be; s nem is ok nélkül, mert aesthetikailag tökéletes szépek ez alakok s tökéletességüket nagyban emeli a helyzet és kiséret, a melyben és a melylyel fel vannak tüntetve. Jupiter sassal a lábainál, trouussal a háta mögött és czikázó villámokkal a kezében éppen olyan eszményileg szép plastikai alak, mint férfi, — a hogy ezt Niobenél, mint nőnél látjuk, midőn gyermekét magához szorítja és anyai szeretetének sugallatát követve félteni látszik kétségbeesett arczával a haragos istenek nyilaitól. E mythologiai alakok pedig nem egészen phantastikus plastikai képek, mert a testi nevelés nagy mesterei, a görögök, bizonyára mutathattak föl ezekhez hasonló plastikai szépségeket.

A természet tehát maga segíti elő alakításunkat azzal, hogy az emberi testet az élő lények közt legszebb plastikai tulajdonsággal ruházta föl, sőt alkotása olyanná vált, hogy a test plastikai formáiban bizonyos határig a belső, a szellem, a lélek is kifejezi magát, hisz igen jól tudjuk, hogy a test az a közeg, az a medium, mely a kül- és belvilág közt az összeköttetést végzi s így ezen tűnik föl az a hatás is, melyet a lélek közölni akar a rajta kívül állókkal. Egy-egy plastikai állás, melyben a szobrász köbe véste alakját, némán ugyan, de mégis érthetően és világosan közli velünk az illető alaknak megértetni szándékozott lelki világát, hisz ki ne tudná, hogy Petőfi délczeg alakjában és az ég felé kezével nyilván azt akarja a szobrász éreztetni, hogy a hazafias érzelem, melege lelkesíti a költőt! — Deák Ferencz ülő alakja, nyugodt és komoly magatartása a szobron is a haza nagy bölcsének higgadt gondolkodását tükrözi vissza. Ez tehát azért fontos a fényképész előtt, mert tudnia kell, hogy az egyes szellemi tehetségek, hatásos érzelmek és határozott jellemvonások már az első pillanatban fölismerhetők azokon, kik valamely plastikai s kifejező állásban előttünk megjelennek. Nem ily aranyban ugyan, de ráillik ez a kevésbbé lényeges jellemvonásokra is, mert pl. a mély értelem, komoly gondolkodás, harag, bánat, öröm, lelkesedés és más egyéb lelki állapot kisebb-nagyobb mértékben szintén megítélhető a plastikai állásból s így ezeknek megfelelőleg igyekszünk az apparatus előtt is egyes állást rögtönözni a levétel tartamára.

A gelatine-emulsió-eljárás műkedvelők részére.

(Többek nyomán).

(Folytatás.)

Második rész.

A pozitív-képek készítése.

II. Boraxos színező. Hét rész boraxot 1000 rész vízben oldunk föl színezés előtt egy-két nappal, s miután magában megtisztult, a képek mennyisége arányához mérünk ebből s az aranyoldatból. Ez a színező nem állandó, mindenkor újat kell vegyíteni; szép bíborbarna színre főtí a képeket.

III. Szénsavas magnesiumos színező. Fél gr. chloraranyot 1000 ccmeter lepárált vízben oldunk s ehhez annyi töményszénsavas magnesiumot csöpögtetünk, míg az oldat meg nem zavarosodik s az edény fenekén állandó csapadék nem támad. Ez a színező állandó lévén, arany tartalmának megfelelő mennyiségű képet színezhünk benne, s mikor már meggyengült, jól fölzavarván, szükséges mennyiséget külön üvegedénybe töltünk s ehhez a képek sokasága szerint aranyoldatot. Felzavarunk pedig azért szükséges, hogy a fölös magnesium a hozzá töltött aranyoldatot közömbösítse; mert ne feledjük, hogy csak közömbös aranyoldatban nyerhetnek szép és állandóbb színt pozitív-képeink.

IV. Kétszer olvasztott eczetsavas natron színező. 7 rész kétszer olvasztott eczetsavas natront 1000 rész lepárált vízben oldunk föl s miután magában megtisztult, csapadékáról letölvén, 50 ccmeter aranyoldatot vegyítünk hozzá kevesenkint s folytonos kavarással. Ezt használása előtt egy nappal kell hamarabb tennünk. E színező állandó s lilás bíborbarna színt ad a képeknek. Ha tömény borax-oldatból minden 200 ccmeter színezőhöz 1 ccmeter adunk: a képek melegebb színt nyernek. Mikor az arany belőle már kihasználódott és meggyengült: a már ismert aranyoldattal erősítjük használata előtt egy nappal hamarabb.

V. Kétszer olvasztott eczetsavas natronból vízzel töményoldatot készítünk. Ezután 0.5 chloraranyat 1000 ccm. lepárált vízben oldunk. Ebből 400 ccmeterhez 2 ccmeter a fentebbi tömény eczetsavas natronból adván, készen van a színező; mely oly szép színt ad a képnek, mint akármely más complicáltabb.

VI. Chlorcalciumos színező. 0.5 chloraranyat 1000 ccm. lepárált vízben oldván föl, annyi tömény chlorcalcium-oldatot csepegtetünk hozzá, míg — kémlelő papirossal — savanyúságra nem mutat. Ha ennél többet csepegtetnénk belé, égvényessé változván, gyorsabban színez ugyan, de az oldat nem lesz oly állandó, mint különben. Kékes bíbor színre fest.

VII. Kétszénsavas natron színező. 0.5 gr. chloraranyat 1000 ccm. lepárált vízben oldván föl, annyi 1 : 10 arányban oldott kettedszénsavas nat-

ront csöpögtetünk, míg a bele mártott kék lakmuspapiros nem vörösödik meg. Ezt a színezőt vegyítése után tüstént használni lehet, de nem állandó s ezért minden színezéshez újat kell vegyítnünk. Gyors hatású s kékes lilaszínre fest.

VIII. Színező meszes vízzel. 0.5 gr. chloraranyat 1000 ccm. lepárált vízben oldunk, melyhez annyi oltott mész felett megtisztult vizet csöpögtetünk, míg savanyúságra nem mutat. E színező állandó; mikor pedig már erőtelemné válik, aranyoldatot adunk hozzá, s ha savanyúságra mutatna: meszes vízzel közömbösítjük. Bibor lilaszínt képet ad.

IX. Színező, Wolframsavas natronnal. 0.5 gr. chloraranyat 100 ccm. lepárolt vízben oldunk föl; ezután 900 ccm. lep. vizet tiszta edényben felforralván, 10 gr. Wolframsavas natront dobunk bele, s a tüztől elveszszük; miután a só kaválás közben egészen föloldódott: kevesenként az aranyoldatot bele kevervén, kihűlni s megszállni hagyjuk, midőn színezésre alkalmassá vált. Ez a színező kiváló szép színre aranyoz és állandó. Erősítésére a szükséges aranyoldat szerint még egy annyi Wolframsavas natront adunk hozzá, azaz ha az arany és W.-savas natron 1 : 100 arányú: egy iv papirosához az elsőből 25-, a másodikból 50 ccmert adunk. Ez a színező is piros színt vált, de a pozitív-képre nincs semmi rossz hatással.

X. a) 6 gr. chloraranyat 500 gr. vízben,

b) 30 gr. olvasztott és törött boraxot 500 gr. vízben melegen és

c) 10 gr. vegyítiszta egyszer szénsavas natront 250 gr. vízben oldunk föl. E három a) b) c) oldatot mielőtt használatra vegyítnénk belőle: legalább egy nappal hamarabb készítsük el. Használatra így vegyítjük:

a) oldatból	25 gramm,
b) „	40 „
c) „	5 „
Lepárált víz	500 „

Színezés előtt legalább fél órával előbb kell összevegyítnünk; kellemes bibor barna színt ad a képeknek.

XI. Chlormeszes színező. 6 rész krétát, 6 r. készer olvasztott ecetsavas natront és $\frac{1}{2}$ r. erősen bűzös chlormeszet tiszta porcellán mossa teszzük s 50 ccm. lepárolt vízzel jól eldörgölvén $1\frac{1}{2}$ r. chlorarany 2000 r. lep. vízben való oldatával jól összevegyítjük. Ezután 3—4 elromlott kabinet nagyságú rögzítetlen papirosképet dobunk belé s 2—3 napig állani hagyván, a tisztult részéből annyit szűrünk meg, a mennyi színezni való képeinkhez szükséges. Ez a színező a képek előleges jól kimosását nem hogy pontosan megkívánna, sőt a hanyag kimosásnak ad előnyt; ezért színezés előtt a képen kétszeri vízváltoztatás bőven elegendő. Tartóssága mellett ez az aranyfürdő nagyon gazdaságos: benne sokkal több képet lehet színeznünk, mint másféleben. Hogy rögzítés után a képek színe valamicskét veszít: igaz, de ez

legkevesébbé sem tűnik föl, ha a pozitív-képek elegendő erős negatív-képről másolódtak. Viola szín fekete képeket ad. Az — elein előadott — aranyoldattal való erősítését, használata előtt, mindég két-három órával előbb kell tennünk. Mikor pedig már nagyon sok ideig használtuk, s lassan kezd működni: egy-egy $\frac{1}{2}$ grammnyi erős chlormeszet dobunk időnként a tömegoldatba s jól összerázzuk.

Ezek a színező oldatok, a mint láthatjuk, többnyire mind közömbösek, tehát nem gyors hatásúak, azaz, bennök a képek nem színeződnek oly gyorsan, mint égvényes oldatokban, vagy savanyúakban nagyon lassan. A két utóbbi tulajdonságú színezőt többféle ok miatt kell mellőznünk: az égvényes gyorsan színez ugyan, de rögzítés után a képek nemcsak megváltoztatják előbbeni szép színüket, hanem maga a színező-oldat sem állandó, hanem belőle a hátramaradt arany az edény oldalára vagy fenekére ülepedik különösen akkor, ha az oldatot világos helyen tartjuk. Az égvényes színezőt azonban bizonyos körülmények között nagyon jó sikerrel használhatjuk akkor, ha a reproducált pozitív-képek nagyon kemény árnyéklatú negatív-képekről készültek volna; mert ekkor a benne kezelt képek nem csak kevesebbet hagyják színüket, hanem egyenletesebb árnyéklatúak lesznek még akkor is, ha a képek a legvastagabb-féle papirosan — és fehérszínűvel legvastagabban behuzva — volnának.

A savanyú színező oldat igaz hogy állandó, de minél savanyúbb: benne a képek annál lassabban színeződnek, s ha esetleg nagyon kemény negatív-képekről másolódtak: színök nemcsak nagyon ellentétesek, hidegek, hanem e mellett nem elegendőképen egymásba olvadtak és gyakran szürkés kékek lesznek; némelykor pedig — a papiros tulajdonságánál fogva — a képek rögzítés után mosás közben föl is hólyagosodnak, ha rögzítés előtt konyhasó tartalmú vízbe nem fürösztjük néhány perczig. Ámde a savanyú aranyozó oldatnak is meg van az az előnye, hogy a nagyon gyenge árnyéklatú negatív-képekről másolt pozitívok benne sokkal erőteljesebbé válnak, mint a közömbös vagy éppen az égvényes színező oldatban még akkor is, ha a pozitívok vékony albumin rétegen és vékony papirosan volnának is. Ezekből tehát önkényt következik, hogy — albumin papiros képekhez — háromféle színező oldatot kell kéznél tartanunk, s a körülmények szerint használnunk; mert egyenlő minőségű jó negatív-képeket mindig előállítunk teljes lehetetlen. Különösen pillanat-képek készítésével nem ritkán történik meg, hogy a tulságos rövid ideig világított lapokon a képek minden igyekezetünk után is kemény árnyéklatúak, vagy tájképek levételénél a rendesen több ideig való megvilágítás miatt lapos árnyéklatúak lesznek.

Ezek után most a papiros s a képek tulajdonsága szerintileg többé vagy kevésbé kimosott képeket a legalkalmasabbnak bizonyult aranyoldatba teszszük egyenként. Minél erősebb hatású az oldat, annál kevesebb képet teszünk bele, hogy a képek színe változását annál könnyebben ellenőrizhessük, különben foltos képeket nyernénk. Ezért legfőntebb csak 5—6 képet tegyünk az oldatba, melyeket rendre le s föl forgatunk szünet nélkül addig, míg a kívánt kellemes

szint meg nem kapják; ekkor egyenként tiszta vizet tartalmazó tálczába merítjük alá. Mikor így az utolsó kép is a vizes tálczába került: a képek számának megfelelő mennyiségű tiz százalékos oldott natron-hyposzulfid folyadékba teszzük 8–10 percre; mely idő alatt a bennök változást nem szenvedett chlorezüst földoldván a képek állandóságot nyernek.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Levél a szerkesztőhöz Amerikából.

(Vége.)

Ide Washingtonba gyakran jönnek különféle törzsek küldöttjei; sokszor főnökeik magok, ügyeik-bajaik elintézésére. Ez persze színe-java az otthon maradtakból. Szívesen szorítanak kezét velünk, de én nem tehetek róla, ha ilyenkor eszembe jut, hogy ez most azt gondolja magába, a mit a magyar paraszt ember gondol, mikor azt mondja: mégis csak hunczút a

Az egy. államok kormánya igen jól gondoskodik róluk, noha ügynökei annál ritkábban teljesítik a kormány jó szándékát. Külön tanintézeteket állított fel az indiánusok neveltetésére, a honnan most már évente több száz jól nevelt indian ifjú és nő kerül vissza törzséhez, terjesztve tovább a művelődés áldásait. Az egész baj velök csak az, hogy nem szeretnek dolgozni. Nomád élet az, mit ők szeretnek, mert így volt az régtől fogva. Hajdanában csak le kellett ütni egy-egy vad bafultot és volt eleség bőven. Ma már a bafultot is kiirtotta a civilizáció. Már-már sehol sincs vad csordája, a mi még 50 évvel ezelőtt bőven volt. Hát bizon az indiánusoknak is kellene ma már művelni a földet, jobban és többet mint hajdanában, az pedig munkával jár és ezt nem szereti az indián. Körülöttök a szorgalmas európai faj terjed s gazdagodik, de ők, mind hiába csak nehezen mozdulnak. Hát ha még a betevő félatot úgy is megadja az egy. áll. ingyen! Ugyanis a kormánytól megjelölt területeken élnek egy kormánybiztos felügyelete alatt, ki osztja nekik a rendesen kijáró adagokat minden szükségletből. Köztök sokaknak kényelmes é szánalmas élet, de vannak megint olyanok is, kik e felügyelet alatti existenciát megunván, háborút üzennek a környéknek. Lopnak, fosztogatnak, sőt kegyetlenségeket, gyilkosságot követnek el, míg ismét kézre kerülve, egyidőre békességben élnek.

Az indiánusok nagyon fogytában vannak az egy. államokban. Összesen 270 ezer körül. (Az Alaskaiakat kivéve). Persze máshol, mint a szomszéd Mexicóban is $\frac{1}{3}$ -dát teszi az összes lakosságnak az „Acztek“ nép, a mi ott a nevék.

Az egy. áll.-ban öt indián törzs civilizálódik. Azok közt 63 ezer a magunkféle ruhában jár. 45 ezer beszéli az angol nyelvet. 13 ezer család művelti rendesen a földet és egy ezer van köztük, ki már terjeszti a művelődést. Van ezeknek 14 ezer rendesen épült házuk és 178 templomjuk. Ezeken kívül nagy

számmal vannak a külön nevű indián törzsek és azok közt is sok van olyan, a hol a művelődés első lépteit tette már. Nagy része azonban még teljesen ős állapotban él. Az egyik törzsnél a lovak számától számítják a vagyont és akad, kinek 400 ponyja is van. Mások juhaik, marháik után élnek, de ezek tenyésztése a lehető legkisebb fáradsággal eszközöltetik, úgy hogy sühny a minősége.

Pálinka, ez a legnagyobb ellenségök. A mely indiánus ezt megizleli, meg is szokja. A kormánybiztosok minden lehető megtesznek e baj elhárítására, noha kevés sikerrel.

Említett adataimat a kormánybiztosok rendes kimutatásából vettem, melyeket számos egyébvel bővíthetnék, noha talán már is igen hosszadalmas voltam. De csak még ez egyet jegyzem itt fel. A Sioux indiánok kormánybiztosa egyik jelentésében ez érdekes megjegyzést tette: Válaszszanak például 8000 fehéret a pauperekből. Küldjék ide, élmezzeék, ruházzák a mint tetszik ez indiánusokkal, úgy azok bizonytalán egyértelműleg megállapodnak abban, hogy az elsőt, ki az önfentartást kezdeményezné — meg kell ölni!

Végre a negyedik faj, a melylyel itt szintén bőven lehet megismerkedni a mongol chinai és jappáni. Az utóbbi nem szereti, ha Chinaival lesz együtt említve. Itt én azért tettem egymás mellé, mert mongol fajhoz tartoznak. A chinaiakról szólva, ők itt az ország szelvében-hosszában leginkább mint fehérneműt mosók keresik kenyerüket. A csendes tenger partjánál, Californiában, de kivált annak fővárosában mindenféle ipar és foglalkozásoknál találhatók és igen alkalmasoknak bizonyultak. Azóta, hogy a törvény tiltja bevándorlásukat az egy. áll.-ba, számuk nem igen szaporodik, noha mindenféle kerülő úton mégis csak szállingoznak ide túlnépesedett hazájokból. Az amerikaiak nem szeretik őket és pedig főleg az alsóbb munkás osztály az, mely ellenök van. Azonkívül sajátságos oxidentális viseletük és szokásuk, valamint rendkívüli takarékoságuk is ellenök van itt. A Chinai dolgozik nappal-éjjel, hogy annyit takaríthasson, a mivel ismét haza mehet és ott függetlenné tehesse életét. Még halva sem akar máshol eltemetve lenni, mint csak hazájában, úgy hogy vannak vállalatok, melyek a holt Chinait haza szállítják és ott eltemetik. Chinai viseletüket megtartják itt is és a hajfonatot semmi áron le nem vágatják, ettől függvén a honnukba visszatérők polgári egyenjogúsításának feltétele, de a főoka a hajfonathoz való ragaszkodásnak a vallásban van.

A Chinai igen szorgalmas ember. Hárman-négyen dolgoznak egy helyiségben — legények mind — asszonyt nem látni velök. Az angol nyelvet igen nehezen tudják elsajátítani és mindig bizonyos Chinai hangzattal beszélnek még azok is, kik már a mivel és előkelő körökhöz tartoznak, úgy mint a követésiek. A Chinai követség egyike a legérdekesebbeknek itt. Mindég van egy pár előkelő Chinai vendégök és ezek drága selyem- és aranyszövetű ruhái bizonyos pompát kölcsönöz alakjoknak. Ők nem sajátítják el az európai modort, mert felül helyezik általában a Chinai műveltséget az európain.

Az amerikai gyáriparról egy előkelő Chinai így nyilatkozott: ti gépeitekkel elveszitek a kézimunkás nagy számának kenyerét. Miért gyártsak én kevés

emberrel, ha ugyanazt sok kezimunkával szintén előteremthetem és azzal együtt a sok munkás is megkereste kenyerét.

A japáni a chinaival ellenkezőleg nagyon igyekszik fölvenni a modern európai civilizációt. Már a velünk egyforma öltözetök is mutatja. Volt alkalom egy előkelő japáni tudóssal megösmerkedni, kitől sok japáni érdekességet hallottam. Többek közt azt is mondta: ha ott valaki párbajban megölte ellenfelét, úgy önmagát is kötelessége megölni; ha pedig nem teszi — megteszi a törvény. Ezért azután nincs is ott párbaj.

Itt az egy. áll.-ban a japániakat csak mint utazókat vagy tanulókat lehet találni. Soha a közönséges Chinaiak minőségében mint mosók — ők ahhoz sokkal büszkébbek volnának, mert úgy látszik a japni ambíciója magasabb a Chinaiénál. Látni őket nagyobb számban az itten gyakran rendezett japáni bazárookban, hol mindég van alkalom azok ügyességét a füstésben és csecese-csék készítésében valóban megbámulni.

Ezzel tehát körütekintettünk az egyesült államok népességén, noha cse-resznyemag héjba férően, (mert dióhéjban is kevés lenne e roppant terjedelmű és nagy népváltozatosságú államsoport felől irni), de a fényképészeti lapoknak sem lévén az efféle hatásköre, abban tehát tán éppen elég is.

És így továbbra is ajánlom magamat a t. szerkesztő úr szives emlékeztebe és maradok

kitűnően tisztelője
Ketskeméthy Mihály
fényképész.

A vörös és bíborszínű chlor-, brom- és jodezüst- ről, a heliochromiáról s a lappangó képről.

Carey Leától.

Első rész.

(Folytatás.)

Photo-chlorezüst készítése könny behatásával.

Ha a könnyt C. sz. 100°-nál citromsavas ezüstoxydon áthuzunk, mint Wöhler eljárásában, fekete vagy sötétbarna por keletkezik, mely citromsavas ezüstoxydulból, színezüsből és talán még más anyagokból is áll. Ha ezt sósavval és azután légenysavval kezeljük, az eredmény photo-chlorezüst, melynek sajátos színe néha már a sósav hozzáadásakor is előtűnik. A sósav behatása után azonban gyakran éppen olyan a nyert anyag, mint a nedves úton reducált ezüst és csak légenysavval való kezelés után vált piros színt. Még hideg hígított sav is (néhány órán át tartó behatás alatt) izolálja a chlor-ezüstöt; forrópontig hevített sav pedig azonnal.

A szín gyönyörű bíborpiros. Egy vegyelemzett próba állt közönséges chlorezüstből 3,11% ezüstchlorürrel összekötve.

Photo-chlorezüst szénsavas kali behatásával oxydálható szerves anyagokkal.

A photo-chlorezüst előállítására nincs jobb eljárás, mint hamúzsirnak bizonyos szerves anyagokkal ezüstre való hatása. Tejczukor, dextrin és aldehyd különösen jó eredményt adnak. Tejczukor nagyon gyorsan, dextrin lassan hat. Más anyagok, melyekkel — hamúzsirral összekötve — photo-chlorezüstöt kaptam, a gummi, tannin, tannin-gallussav, manna, glycerin, alkohol és karbolsav. Számukat kétségen kívül a végtelenig lehetne folytatni. Mikor a behatás bizonyos stadiumba lépett — mihez tejczukorral kevesebb, mint egy perc, dextrinnal körülbelül $\frac{1}{2}$ perc szükséges — sósavat teszünk hozzá, melylyel a csapadék külseje változik, de sajátságos színét salétromsavval történt főzés után mutatja; legjobb eredményt akkor kapunk, ha a csapadék sósav hozzátétele után szép gesztenyebarna színű. E statiumban levő próba — még pedig légenysavval való kezelés előtt — 92,68% ezüstöt tartalmazott, a mi azt bizonyítja, hogy színezüst, chlorezüst és ezüstchlorür keveréke volt. E gesztenyebarna színt a légenysav biborszínűtől egészen az égetett karmin színig változtatja, hogy ha reducáló anyagok gyanánt tejczukort, dextrint vagy aldehydet használtunk. Ha a használt ezüstsó chlorezüst, akkor a sósavval való kezelés természetesen fölös.

Egy próba, mely hamúzsir behatása által dextrinnal ezüstnitratra állított elő, 2,26% ezüstchlorürt tartalmazott; egy hamúzsir és tejczukor behatása által ezüstnitratra előállított másik csak 0,34% ezüstchlorürt tartalmazott. E vegyelemzések haszna csak az, hogy ez anyagok rendkívüli különbségét kimutathatjuk és összetételük határait megközelítőleg határozzuk meg.

Más reactiók, melyek által photo-chlorezüst alakul.

Itt még néhány példát adunk azon czélból, hogy kimutassuk, hogy e terményt mily különböző módon lehet előállítani.

Érdekes reactio a következő: Ha vasvitriololdatot sósavval erősen meg-savanyítunk és ezüst-nitrátoldatot adunk hozzá, akkor az ezüst, mint fehér chlorezüst veretik le. Ha azonban az ezüstoldathoz azelőtt kevés ammoniákat tettünk — éppen csak annyit, a mennyi az először levert ezüstoxyd ismét történő feloldásához szükséges, de nem eleget arra, hogy a vasoldathoz tett savat közömbösíthesse — akkor az ezüstoldatnak a vashoz való töltésénél az ezüst, mint veres chlorezüst vetődik le. Ez alakban előbb sötét biborszínű, de a leirt módon tisztítva jó terményt kapunk. Ámde ez eljárás aligha alkalmas oly pompás rézvörös színek előállítására, mint a milyeneket kapunk, ha ammoniákban oldott chlorezüstöt vasvitrióllal kezelünk és ehhez hígított kénsavat teszünk. A színárnyalat, melyet valamelyik külön próba mutat, mindig érdekel bír, mert — a már fentebb mondottak szerint — a spectrum behatását modificalja a vegyületre.

Oxalsavas vasoxydul-kali. Ez a most általánosan ismert vasoxydul-előidéző, melyet néhány év előtt leírtam, ezüstnitrátból fekete ezüstöt ver

le; e csapadék, sósavval kezelve, színében alig változik ugyan, de mosva és hígított légeny-savval főzve, sötét biborszínűvé változik.

Pyrogallussav szintén alkalmas photo-chlorezüst előállítására. Ha ezüstnitrát ammoniákoldatát pyrogallussav olyan vízdátába öntjük, melyben annyi a sósav, hogy a két oldat keveréke erősen savanyúan marad: szürke terményt kapunk, mely mosás és meleg, hígított légeny-savval való kezeléssel világos veres lesz.

A vasoxydul — ezüstoldatokra való hatását tekintve — nagyon különbözik a vasvitrioltól. Vasvitriol-oldathoz tett ezüstnitrátoldat szürke ezüstfém-
met ver le. Ha azonban a vasvitriololdathoz előbb hamúzsirt vagy szódát és azután ezüstnitrátot és erre sósavat adunk, akkor nagy mennyiségű veres chlorezüst alakul. E reactio ama közölthöz hasonlít, melybe ezüst-ammoniákoldatot adunk vasvitriololdathoz.

A reakciók ugyanezen osztályába tartozik a következő is: Szénsavas ezüstöt szénsavas natron-főlösleggel öntünk kénsavas vasoxyd oldatába s miután néhány perczig állt sósav-főlösleget teszünk hozzá. Ez által az ezüst veres chlorezüstté válik.

Lehetségesnek látszott, hogy talán maga az ezüst is alkalmas a maga chlorezüstjének reducalására. A kísérlet következőképen történt: Újonnan levert és még nedves chlorezüstöt jól összekeverték finom por alakban levő színezüsttel és kevés vízzel. Ezt a víz forrosáig hevítvén, légeny-savat tettek hozzá. A hatás befejezésével a chlorezüst sötét piros színűvé lett. Hasonló eredmény elérhető meleg alkalmazása nélkül is, de akkor a nyert szín sokkal halványabb.

Ehhez hasonló a következő eljárás is: Ha tégelyben olvasztott chlorezüst tömegét hígított kénsavval és cinkkel kezeljük és a reakciót, még mielőtt egészen befejezve volna, félbeszakítjuk, akkor a hátramaradó chlorezüst — ha a színezüstöt meleg légeny-savban feloldottuk — veres színű.

A világosság hatása a közönséges chlorezüstre.

Hogyha főlöslegben levő sósavtól kiválasztott chlorezüstöt a világosságnak kiteszünk: idővel nagyon sötét színt vált. Hideg, erős 1,63 a súlyú légeny-sav csak nagyon kevés ezüstöt old föl.

A világosság főhatása chlorezüstre — melyet főlöslegben levő sósavval verünk le — abban áll, hogy ezüstchlorür csekély mennyiségben fejlődik, mely a fehér, még szét nem bontott chlorezüsttel vegyületbe lépven photo-chlorezüstöt alkot, midőn erős savak behatásának ellentállhat. Egyidejűleg kevés színezüst vagy szabad ezüstchlorür -- melyet nem lehet meghatározni — jön létre. Úgy tetszik, hogy a világosságnak bizonyos, de nagyon csekély mennyiségű ezüstchlorür fejlesztése után már semmi befolyása sincs. E tényt több tudós figyelte meg, legbiztosabban talán Spencer Newbury doctor.

A világosságnak chlorezüstre való tartósabb hatásával fejlődött termény mivolta arra mutat, hogy az ezüstchlorür a közönséges chlorezüst egész mennyiségével vegyületbe lépett, még pedig inkább a mázok módjára, mint aequi-

valens arányban Mert utóbbi esetben a világosság huzamosabb behatása valószínűleg sokkal nagyobb mérvű szétbontást eredményezne, mint milyent tényleg mutat.

Photo-bromezüst és photo-jodezüst.

Már említve vala, hogy brom és jod ezüsttel ugyanoly vegyületbe lép, mint a chlor. De ezeknél kevesebbé állandók; ennél fogva a fejlődésre vezető reakciók száma korlátoltabb. Azonban mindegyik a legkülönbözőbb módon és éppen oly könnyűséggel, mint a chlorezüst jön létre. Színre nézve a chlortól alig térnek el ugyan, de eltérő reakciót adnak.

(Folyt. köv.)

American Journal of Photography.

Gelatine-negativképek megerősítése ezüst-gallonitrattal és vassuperchloriddal.

Bartlett Jánostól a chicagói gyűlésen előadva.

A gelatine-lapok ellenei támadásukat főleg a megerősítés körüli nehézségekkel támogatják. Gyöngye száraz lapok megerősítésére sok eljárást ajánlottak, majd kedvünk volna mondani: sokat és rosszat. De mert a kép a változásnak annyira alá van vetve, és mert a veszély, hogy a képréteg az eljárás közben foltos lesz: fölötte nagy reményektől kecsegtetően néz új eljárások után a fényképész.

Igaz ugyan, hogy kellő exponálás és elődézés után kellő erejű képet kelene nyernünk, de azért akárhányszor előfordul, hogy reputatióink érdekében bizonyos eszközökhöz kell nyulnunk, hogy egy-egy negatívot megmenthessünk. Ily pillanatokban bizony vissza ohajtjuk a collodium napjainak jó és biztos ezüst vagy aranyerősítőjét.

A higanyerősítőbe könnyű és gyors hatásának daczára, gyakran csalódunk. Ámde itt az ezüst általános alkalmazásának czakis ama nagy veszély áll útjában, hogy a gelatine-hártya foltossá válik. Ennek ellenére az eredmény, melyet szolgáltat — ha kellő gonddal dolgozunk — a más methodusokkal elértet annyira felülmulja és állandóságában annyira bizhatunk, hogy sok kísérletet tettek olyképpen előállítani, hogy foltosodási hajlamától ment lehessen.

A mostanig alkalmazott eljárásokhoz savak és egyéb hátrálatók közvetlen hozzáadását tartották szükségesnek az erősítő oldathoz. De Wallace Ellerslie doctor az ezüsterősítésről irt cikkében — az „American Journal of Photography“ 1887 juniusi számában — megmutatta, hogy az csak a művelet lassítására szolgál, ha az ezüst és gallus- vagy pyrogallussav mellett még más sav is van jelen, és hogy az által, hogy a lapot az oldat behatásának kelleténél tovább teszszük ki: ezzel a szingyengülés veszélyét nagyobbítjuk.

A philadelphiai fényk. társaság f. é. ápril havi gyűlésén egy eljárást közöltem: gelatine-negativokat gallo-nitrat ezüsttel megerősíteni, melybe közvetlenül sem savat, sem más hátráltatót nem teszünk; melyhez az anyagok összeállítása Cassebaum János G. kísérleteinek eredménye.

A jól rögzített és megmosott negativot a következő előfűrdőbe teszszük: 10 csöpp légenysav, 1 unczia — 31,103 gramm — chromtimsó 20 unczia — 622,06 g. — viz. Légenysav helyett 1 : 20 unczia arányban citrom- vagy eczetsavat is vehetünk.

E fűrdőben a képet néhány perczig mozgatóván, csap alatt jól lemoszuk az erősítőbe teszszük, mely áll: a) 1 unczia — 95 fokos — alkoholban föloldott 80 grain — 5,184 gramm — gallussavból; várni kell míg a zavarossága elmúlik. Minthogy a gallussav tisztaságától függ minden, annak jóságára nagy súlyt kell fektetnünk. b) 30 grain — 1,944 gramm — ezüstnitratot 1 unczia lepárolt vízben föloldunk, melyet egy ideig — két óráig Szerk. — a napsugárának teszszük ki, s azután a netalán támadott fekete csapadékától szűrőssel tisztítjuk meg.

Közvetlenül használatra mindenik alapoldathól a) és b)-ből 1—1 drachma — 3,888 gramm — 1—1 unczia — 31,103 gramm — vízhez veendő. Csapadéktól való félelem nélkül lehet a gallussavat a gradometerben az ezüstnitrat-tal összekeverni és a vizet utána tölni; föltéve persze, hogy mind a vegyület, mind pedig a mérőüveg tiszta. A negativ-képet teljesen tiszta üveg vagy porcellán tálczába teszszük s az erősítő oldatát rá öntjük, midőn a tálczát mozgatójuk, hogy a folyadék egyaránt eloszolhasson. A negativ így gyorsabban erősödik, mintha hátráltató sav volna jelen és az erősítés bármely kívánt fokra érhető el. A siker főkelléke: a natronhyposulfitnak a hártýából teljesen eltávolítása s a műveletnél a legnagyobb tisztaság.

Az előfűrdő szüksége azonnal szembeütök, ha az erősítést nélküle kísérlelnénk meg: az eredmény majdnem tüstént fátyolosság lenne. A chromtimsó földadata a sav puhító hatását az előfűrdőben fökéletesen ellensúlyozni; miért is hideg időben, vagy ha a hártýának nincs hajlama a leválásra, el is lehet hagyni.

Miután Cassebaum erősítőjének kitűnőségében meggyőződtem, több szakemberrel közöltem, kik hatását telette dicsérték. Ez okból nagyon meg valék lepetve, midőn a „British Journal of Photography“ ban róla éppenséggel nem kedvezően nyilatkoztak. A szerkesztő többi közt, így ítéli meg: „az ígért s az elérhető eredmény közt hiányzik a harmonia“ és kijelenti, hogy „az ajánlott előfűrdő s a hátráltatók hiánya az erősítóből: minden, a philadelphiai rendelvénýtől várható esetleges előnyt fökéletesen megsemmisít.“ Ily kitűnő fényképészeti autoritás ítélete arra készletelt, hogy Cassebaum rendelvénýt arra nézve megvizsgáljam, hogy mi lehet az esetleges sikertelenségének az oka. Sok kísérletem eredménye megerősítette hitemet nem csak arra nézve, hogy a többi erősítő eljárásokat felülmulja, hanem hatásának egyszerűségéről és általánosságáról való véleményemet is igazolta. De azért vizsgálataim alkalmával az eredeti

rendelvény összeállításának mégis egy újabb módozatát találtam föl, melyet maga Cassebaum határozott haladásnak mond.

A módosítás az ezüstküldő alkató részében van:

4 grain vassuperchlorid.

4 „ cztromsav.

2 „ chromtimsó minden uneczia vízben.

A negatívot az oldatba teszszük és folytonos mozgatas közt 1—2 perczig tartjuk benn, de még sem oly sokáig, hogy a kép elhalványodására alkalmat adnánk. Ebből kivesszük, jól lemossuk és a fönt leirt ezüst-gallonirathba teszszük. Így még gyorsabban hat, s még akkor is szép tiszta marad, ha mindjárt sokáig is hagytuk volna az oldatban. Úgy tetszik, hogy az így kezelt képreteg foltosodásnak nincs kitéve. A kellő erősség elérte után a negatívot addig moszuk, míg felületéről a zsirosság el nem mulik. E zsirosságot az alkohol és víz hiányos egyesülése okozza. Végre elővigyázatból, hogy a meg nem kötött ezüstöt eltávolítsuk: natronhyposulfitba mártjuk a negatívot 1—2 perczig és jól lemossuk.

Ha akkor, midőn a negatívot az erősítőbe teszszük és felületin gyengén opalisáló réteg támad: e miatt nem kell aggodnunk. Ezt a nem teljesen elégendő mosás okozza — a vassuperchloridból való kivétele után — és könnyen úgy távolítható el, ha egy darab tiszta és száraz gyapottal dörzsöljük s azután natronhyposulfitba teszszük, melyben csakhamar elenyézik. Ha a negatívot a vassuperchloridban addig hagyjuk, míg a réteg megfehéredett, akkor a következő bemártásnál a n.-hyposulfitba az ezüsttel megerősített kép nagyon megszokott gyengülni.

Úgy tetszik, hogy a vaschlorid a rétegre hatván, a gallussavtól reducálható ezüst leülepedésére tiszta alapot alkot; melynélfogva a réteg nem foltosodhatik el, mint a hogy az más erősítővel történni szokott. E modificált erősítővel oly gyenge negativ-képeket erősítettem, melyek higanynyal semmiféle javulást sem nyerhettek volna.

Mínthogy a vassuperchlorid magában véve reducáló és tisztító is: a megerősítést előzőleg hatása nagy értékű, mert minden vegyektől okozott fátyolt eltávolít, mely ha az erősítés alatt megmaradna: a képpel együtt erősödnék meg és az eredmény briliánságából vonna el sokat. A vassuperchlorid ez a tisztító hatása a megerősített negatívnak oly ragyogást kölcsönöz, hogy a hibátlanul előidézett laptól alig lehet megkülönböztetnünk.

Midőn e módosítást nyilvánosságra hozom, ne feledjük el, hogy a találmányt Cassebaumnak köszönhetjük, ő vala az első, ki oly sikerrel használt ezüstet és gallussavat ajánlt a gelatine-lapok erősítésére, mely sem savakat, sem más hátráltatókat nem szükséges. Én teljesen meg vagyok jutalmazva azal, hogy módosításom az eredeti eljárás javítására szolgált.

Közlő Szilágyi B. Károly.

VEGYESEK.

Közelebről a mi mindig tisztelve szeretett Kossuth Lajosunkról két jó kivitelű életnagyságú mejképet kapott szerkesztőségünk m. gróf Majláth K. József úrtól, a nagybecsű kép kiadójától, azzal a meghagyással, hogy a kép leírása, ismertetése s ajánlása helyett, lapunkban az alábbi méltán figyelemre méltó felszólítást adjuk közre:

„Intelligens egyének mellékfoglalkozást kapnak, mely naponta 2—3 frt jövedelmet hajthat és egész művelt bármily állású egyének is elfoglalhatják e foglalkozást, mely nem sorsjegyek vagy kereskedelmi czikkek korpoltálásából, hanem hazafias és politikai természetű, igen érdekes műveknek (általunk közlendő) könnyű módon való terjesztéséből áll. Bővebb értesítést ad: Noszlopy E. Budapest, IV. Lövész-utca 5. — Ime szívesen közöljük, de azt még sem tehetjük, hogy a Kossuth jól talált életnagyságú szép képe megszerzését ne ajánljuk t. olvasóinknak. Ámde szükséges-e ajánlanunk oly képet, mely annak még élő dicső arcát képviseli, kinek neve, lelke népünk történelmében soha el nem enyésző fényben ragyog, s világot, észt éleszt az ivadékok fejébe, hő szeretetet keblébe az imádott haza iránt?... Egy kép ára 2 frt 40 kr. 5 példány 10 frt. E képhez igen diszes arany ráákat is lehet rendelni, darabja 3 frt 45 kr. Ily keret vidéki üzletekben 6—7 frtba is kerülni szokott. A kép és keret megrendelés így czimzendő: Noszlopy E. Budapest, IV. Lövész-utca 5. vagy Freytag & Berndt Bécs, VIII. Schottenfeldgasse 64.

A papirosképeket, ha 60 ccm. víz, 10 g. keményítő, 10 g. glicerin és néhány (5) csepp — alkoholban oldott — carbolsavból álló csirizzel ragasztjuk kártyapapirosra: száradás után a kép nem görbül fel.

Aristotypi-khez való máz. Vastag copallakkot vagy másztitx mázat benzinnel higítunk jól fel. Ez hamar szárad és tiszta réteget alkot s a képet megóvjá a sérüléstől.

Arabiai mézga helyett következő anyagot használhatunk ragasztónak: Tejet kevés borkósavanyval melegítünk, s az így kivált turót 6 rész borax és 100 r. víz oldatában oldjuk föl.

Gyorsan szűrő. Egy darab egyenletes vastagságú s kellő nagyságú chamoisbőrt — szarvasbőrt — hig szóda vagy másféle alkali oldatban miután megmostunk és tiszta vízben jól kitisztáltunk, hogy legcsekélyebb zsiradékól is mentes lehessen, nemcsak mindennemű kivonatokat, hanem pépszerű vastag szörpöket is gyorsan meg lehet szűrniük rajta: fél liter vastag szörpnek keresztül szűrése 4—5 percznél nem tart tovább. Minden használat után azonban gondosan ki kell mosniuk, hogy többször is alkalmazhassuk szűrésre.

Parafa-dugót tömötté tenniük úgy lehet, ha néhány óráig következő C. sz. 50°-ig melegített vegyítékben áztatjuk: 15 gr. gelatine 22 gr. glicerin. 1/2 liter víz. Az ily módon áztatott s megszáritott dugókat azután, ha 10—15 perczig 4 rész parafin és 1 rész vaselin meleg olvadékában tartván gondosan megtörölgetjük: mindenféle savanyokkal szemben teljesen ellentállók lesznek.

A megsárgult papirosfényképeket higany-bichlorid hig oldatába mártjuk s addig tartjuk benne, míg a kép sárgasága el nem enyészik; ezután a higanytól tiszta vízzel való mosással mentjük meg. A kép erősebb nem lesz ugyan, de mert sárgasága elmulik: finom árnyéklatai megint előtűnnek rajta. A kártyapapirosan levő képet a fentebbi módon úgy kezeljük, hogy a higany-sóban áztatott itatópapirost borítunk rá stb.

Előnyös máz pozitív-képekhez. 5 rész földviaszot 48 rész benzinben oldunk melegen s ezután még 480 rész benzint vegyítünk belé hidegen. Ezzel huzzuk be a képet mielőtt a hevített simító gépen bocsátánk keresztül.

Törött porcellán ragasztó. 4 rész alabástrom gypsz, 3 rész törött arabiai mézgával — melyet tömény borax oldatban oldunk föl — pép vastagságig keverünk össze.

Vizhatlan máz papiros eszközöknek. 10 rész Acetonban 4 rész dá-már gyantát 16 napig meleg helyen füllesztünk; ezután a tiszta részét letöltvén, 8 rész normalis — 2% — collodiummal vegyítjük össze. Ez a máz papirostálca stb. dolgok vízhatlanítására is alkalmas.

A kézről — pyrogallus előidézéssel — támadt pecsétek letisztítására való oldat. Viz 100 ccm., tömény timsó oldat 7 ccm., kénsav 2 ccm. E vegyítékbe a mint belemártjuk pecsétes ujjunkat, a folt tüstént elenyészik róla, ezután tiszta vízzel kell lemosnunk. E vegyítékbe, ha 2 ccmeter helyett 4 ccm. kénsavat adunk: nemcsak az említett célra, hanem a tálcák stb. edények fenekére vagy oldalára tapadt vaseleg eltávolítására is alkalmas.

Az olyan papiroskép nagyításoknál, hol a kép fehér része — a hosszas előidézés miatt — elsárgult: mosó vízébe minden 500 ccmeterhez ha 2 ccm. légenysavat töltünk: megtisztul; a só- vagy kénsavnak csaknem hasonló hatása van.

A ferrotypit, előidézése után, ha oly töménytimsóba teszszük 5 perczig, melyben $\frac{1}{12}$ rész királyvíz van: a kép gyöngy fehérré változik át.

Erős arabiai mézga ragasztó. 250 ccm. — 2 : 5 arányban — tömény arabiai mézga oldathoz 20 ccm. vízben oldott 2 gr. kénsavas timföldet vegyítünk.

Reclám. A napokban az összes párizsi lapokban olvasható volt ez a csodálatos történet: Nem régen egy fiatal hölgy lefényképezette magát. Mikor a fénykép elkészült, a hölgy legnagyobb mebotránkozással utasította vissza. A fényképen ugyanis a hölgy arca telve volt apró fekete pontokkal, bár a lefényképezett arcbőre a leghamisítatlanabb fehérségű. A fényképész mentegetődzött, de a hölgy engesztelhetetlen maradt. Tíz nap muíva azonban a lefényképezett nő himlőbe esett. Akkor látták csodálkozva, hogy a páratlan finomságú apparatus visszaadta a képen a himlőfoltokat, mikor azok szabad szemmel még nem is voltak láthatók. Minden hölgy tehát, a ki itt és itt (következik a fényképész pontos czime) lefényképezte magát, egy héttel előbb megtudhatja, vajjon nem éri-e valami szépségét elégtelenítő betegség?...

A színes fényképek feltalálásán törte régtől fogva az eszét ifj. Hermann István budapesti fényképész s úgy látszik nem is sikertelenül, mert társai segedelmével szakértők tanúsága szerint „sikerült utánzatok“-at készített egy forintosokról! A rendőrség elfogta a nagy chemikumust s mivel nála egy vérszerződést is találtak, lépre kerültek a titkos labororium többi munkásai is. E színes fényképek ügyének tárgyalását közelebbről tartják meg a „Fortuná“-ban Bpsten.

Lefényképezett gyilkosok. A mult hóban történt marczaltói gyilkosság elkövetőit, a kézre kerített kóbor cigányokat, a pápai járásbíróság lefényképezte. A cigányok sehogysem akartak az ismeretlen fényképező készülék csöve elé állani, abban a hiszembben, hogy valami újmodi ágyú torka elé állítják őket s most mindjárt végük lesz. Különösen Karika Vendel jajgatott és rugdalózkodott rettenetesen még akkor is, midőn már rá volt irányozva az apparatus. „Legalább most az utolsó pillanatban legyen csöndesen!“ — mondá

a vizsgáló bíró. A cigány arra értette ezt, hogy ütött utolsó órája és be sem várva a „lövést“, ájultan rogyott össze. — Nagyon helyesen teszik a törvényszékek, ha az ilyen rablógyilkosokat lefényképeztetik; azt azonban ne engedjék meg, hogy arcképeiket olcsó pénzért nyilvánosan áruldoassák (mint pl. a Hoszter Fülöpét is), mert ezzel emelni fogják a népromantikát, mely nagyban előmozdítja a laza erkölcsi érzék romlását.

A „Magyar háziasszonyok naptára“ egy példánya küldetett szerkesztőségünkhez ismertetés végett. Mely immár negyedik évfolyamát járja a magyar könyvpiacra, s évről évre méltó feltűnést kelt. Alig hiszszük, hogy bárhol is hasonló naptár jelennek meg, úgy a rendkívüli szép kiállítás, mint kitűnő tartalom tekintetében. E naptár áll: ceillagászati, általános érdekű, szépirodalmi, ismeretterjesztő, mulattató, orvosi tanácsadó, konyhászati, kertészeti, háziartási, könyvvelti stb. dús tartalmú részből és 301 oldalra terjed. Fűzve 1 frt. Kötve 2 frt. Megrendelések a „Magyar Háziasszony“ cz. lap kiadóhivatalába, mely e naptárnak is kiadója, intézendők. Továbbá bármely könyvkereskedés útján is megkapható. Ajánljuk t. olvasóink figyelmebe.

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

N. B. E. AL-V. Mult hó 11-én irt b. levelében közölt sajtáságos kísérlete meglepő, azt írja ugyanis: hogy „éppen midőn medvevadászatra lőn meghiva, egy levételt vala kénytelen csinálni borus időben; a kép nagyon gyenge lévén, megerősíteni akarta s vétségből a tollunk ajánlott aristoképekhez való színező s egyszersmind rögzítő oldathoz tette, melyben megkezelésére a kép nemcsak rögzült, hanem csaknem túlnálul megerősödött is; melynek következtében ama furdót pozitív- és negatív-képek rögzítésére, valamint ennek erősítésére lehet használni egyaránt stb.“ E nem csekély tapasztalatát — nagysága beleegyezésével — ezennel közléstesszük, hogy mások is kísérletet tevéen, a jót jobbra tehessék mindnyájunk előhaladására. Így fejlődhetik szép és becses fényképészetünk, ha bármily csekély tapasztalatainkat egymással közöljük s nyilvánosságra hozzuk. Vajha az újan felfedezett bromoz.-gel.-em. száraz lapjaink calciumsacharat előidézőjébe oly érzékenyítő anyagot tudnánk találni, melylyel a lapokon egy villanatnyi megvilágítás után teljes erővel jelenhetnek meg a kép, mint most 2—18 mp. világítás után. Ekkor tehetnénk igazán óriási nagy szolgálatot fényképészetünknek... 17 napig valánk mi is egy kis vadászaton, az erdők tarka lombjain legettetni a nagyon gyengülmi indult szemünket. Ez alatt Liesegangtól is érkezett egy detektiv kamara, melyet nagy érdeklődéssel kísértettünk meg. 8×9 cm. nagyságú képeket lehet előállítani ezzel; szerkezete nagyon egyszerű s elég gyakorlati is, de mennyivel jobb lenne, ha olyan Stirn-féle szerkezetű volna az az valódi detektiv, nem pedig szekrény alakú, melyet kézben tartván mindenki láthat s ezért titokban senkit sem lehet nyílt helyen levonnunk. Egy vele készült képet fogok küldeni, mely egy rozszant falusi kunyhó előtt 8—10 rongyos oláh gyermek van különböző helyzetben. Ez a kép megragadó érdekes volt mielőtt közeledésünkkor meglátták az apparatust kezünkben: féktelen ugrándozásaikkal, bakalódásaikkal tüstént fölgyógytak s nem annyira ránk, mint inkább az apparatúra hámltak ijedt képpel. De ha ez az apparatus Stirn-féle szerkezetű lett volna, ezt a képet eredetiségében lehetett volna levonnunk, mely mint népeletkép örök becsű maradt volna, így pedig nem ér semmit. Ily nézet szerint irtunk Stirnnek, Steinheilnek és Liesegangnak, hogy szorosban az igényeknek megfelelő és valóban detektiv kamarát készítsenek, de írka-íránk eredmény nélkül maradt. Véghetetlen szomorúságunkra megfoghatatlan az, hogy ezek az urak nem látják át nézetünk igaz voltát, s még a saját hasznukért sem akarnak szerkeszteni feladott mintánk szerinti apparatúsokat. A még ezt nem teszik, addig az eddigi összes — detektivnek tartott — kamarákkal való művelet értéktelen semmiség marad: az állatok mozdulatait elveszén, akármily szerkezetű géppel is értékes képeket készíthetünk, emberekről azonban csak akkor, ha nem vették észre, midőn levettük őket. Levelünk ment. Üdvözöljük.

P. D. K. Mert eleitől fogva oly száraz lapokkal dolgozunk, melyeket mi készítettünk, tehát az előadott esetében felvilágosítással nem szolgálhatunk. Különbön másoktól is hallottunk panaszt, hogy ama czegetől hozatott lapok minden csomagjai között egy-egy olyan szokott lenni, mely egészen elfátyolosodott képet ad; de hogy a csomagok között olyan is volna, mely mind elfátyolosodnék: panaszt addigélé még nem hallottunk. Azt a czeget pellengére tennünk nem

szabad addig, míg a kegyed esete mellett mások is nem bizonyítanak. Hátha ama lapok valam úton-módon világosságot kaptak? Egyedül a collega úr szokott elbánni a lapokkal? Hogy a lapok szekrényét sietségünkben nyitva felejtve sok lapunk elromlott: rajtuk is megtörtént, és pedig nem egyszer. Levelünk ment. Üdv.

L. S. V... Ugyan bizony! Hát a nedves eljárásnál nem vala-e kezünk sokszor a csuklójig is elfeketedve? s kegyed már azért is zúgolódik, hogy ujsa hegyei színesednek el. Ezt a biztos eredményért annál inkább eltűrhetjük, mert ha elbarnult ujjainkat gyenge kénsavas vízbe mártjuk: tüstént megtisztul. Azután nem szükséges ujjával nyúlni az előídezőbe, melylyel, ha ujsa nem vala tiszta, a kápnak nagyobb kárt okoz, mint mennyit a mocskok által szenved. Üdv.

G. L. S. Fényképezett táj-, népelet-, jellem- stb. képeket védi számunkra a törvény, de a közönséges arczképeket már bajosan... Furcsa is volna, hogy az illető arczképével azt ne csináljon vagy csináltasson a mi neki tetszik? Ovakodjék a perlekedéstől. Üdv.

E. I. D. Ugyan édes jó collega úr! mire magyarazzuk bosszas hallgatását? A hortobágyi pusztán fú a szél, fú a szél... S a délibáb?...
=====

HIRDETÉSEK.

Egy kiválóan kedvező helyen levő s nagy kényelemmel berendezett

fényképezési üzlet

feltűnő jutányos áron eladó Pécssett.

Melyhez egy 10 m. h. levételei hely, egy elfogadó terem, egy iroda, különböző munkához két szoba fedett kopirozó helylyel, két lakszoba és konyha tartozik. Levélben értekezhetni **Pendi Lajos** fényk. Pécssett.

3—3

TÜRKEKEL LIPÓT

fényképezési cikkek gyári raktáraiban

Bécsben (I. Elisabethstrasse 3.) és Budapesten (Károly-uteza, Károly-laktanya. 4. sz. bolt).

KAPHATÓ

MINDENNEMŰ FÉNYKÉPÉSZETI ESZKÖZ,

ú. m.: Objectivék, camerák, díszítésre szolgáló tárgyak, hátterek csinosan faragott butorok, emulsiós lemezek eredeti gyári áron, nagyon jó minőségű albumin- és carton-papírok, díszesen kiállított cartonok és hevithető simító gépek.

Tiszta és biztos hatású vegyszerek.

Goldmann Antal bécsi fényk. műasztalos kitűnő hírben álló kamaráinak és egyéb gyártmányainak magyarországi főraktára.

Bécsi passepartouk

saját budapesti gyárában minden nagyságban 24 óra alatt elkészítettnek.

11—12

M O L L A.

Cs. kir. udvari-szállító Bécsben (I. Tuchlauben 9.)

Ajánlom a fényképész uraknak gazdag raktárat, melyben található mindenféle chemiai szar, jodcollodium, fehérnyepapír és carton, camerák, stativok, útzátoznak laboratorium, fa-, üveg- és porcellán-eszközök és minden egyéb fényképészeti kellék. Fényképészeti portrait-objectivok és euryskopok Voigtländer és fajtól Braunschweighból.

**Legújabb bécsi emulsiós lapok „Victoria nevezetű emulsiós száraz lapok“
Popper és Flecktől Bécsben.**

Az első minőségű belga solinüvegre öntött Victoria-lemezek rendkívül érzékenyek; rajtuk a másolat tisztasága és feltűnő szépsége szembeötölő; az a különös jó sajátáguk is van, hogy tetszés szerinti előidezővel, gyöngítő- és erősítővel előnyösen kezelhetők.

10 db. lap ára — különböző nagyság szerint — a következő:

8×12	12×15	12×16	13×18	13×21	16×21	18×24	21×26	21×27	24×30	26×31
1.15	1.60	1.65	2.—	2.25	3.40	4.10	5.70	5.70	7.40	8.50.

Ezek a nagyságok mindig készletben vannak. Az itt nem említett nagyságok pedig megrendelésre rövid idő alatt elkészítetnek.

Vannak készletben száraz lemezek: Werth E. és Társától Meini Frankfurtból Isochromatikus száraz lapok Obernetter J. B.-től Münchenből. Dr. Heidtől és Haacktól és más ismert gyárból. kaphat; továbbá mindeaféle anyag, szar és eszköz a száraz lapok kezeléséhez, ú. m. gelatine, lámpa, szűrőkészleték, laptartó, vörös vászon stb.

Az új (27.) kiadású illusztrált árjegyzék a nálam található fényképészeti tárgyakraól kiodnatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

11—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

Dr. Heid készít Heid-féle bécsi **moment-collodiumot**, **nyers collodiumot** és **lőgyapotot**. Továbbá készít **nagyításokat** mesterséges és napfény mellett **papirra** vagy **directe festővászonra**; készít **olesó áron hibátlan képeket** 48 óra alatt.

Dr. Heid-féle **bromezüst-gelatine-emulsiós száraz lapok** a következő nagyságban folyton készletben vannak:

	ctm.	10 drb.	ára	frt kr.		ctm.	10 drb.	ára	frt kr.
9/12				1.20	21/16				6.—
12/15				1.80	23/28				7.50
12/16				1.80	24/30				8.—
12/16½				1.60	26/31½				9.50
13/17				2.40	26/33½		5 drb.		5.25
13/18				2.40	31½/36½				6.40
16/21				3.60	36/42				9.—
18/24				4.80	40/50				12.—

Használt üveglapokat a legérzékenyebb bromezüst-gel-emulsióval újból való beöntésre is, a legmérsékeltebb árárt elfogad.

11—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

FORMSTECHER GYULA

fényképészeti papiros nagy gyára

Bécs, I. Salvatorgasse 12.

Ajánlja mindenféle fényk. tojásfehéres papirosait, melyek nemcsak kitűnő jők, tiszták s biztosak, hanem oleoságukkal minden más gyártmányt is felülmúlnak. Kísérletre papirost és árjegyzéket ingyen ad.

Ajánlja a jó hírből eléggé ismert „Schleussner“-féle kitűnő jó és biztos száraz-lapokat, melyeknek Osztrák-Magyarországban egyedüli elárúsítója.

11—12

HAACK C.

BÉCS

III. Hauptstrasse Nr. 95.

Legújabb tapasztalatok szerint készült és javított

GELATINE-EMULSIÓS LAPOK.

ÁRAI:

9 : 12 cm. 10 db. 1 frt. 20 kr.	16 : 21 cm. 10 db. 3 frt. 30 kr.
12 : 16 " " 1 " 65 "	18 : 24 " " 4 " 16 "
13 : 18 " " 2 " 08 "	21 : 26 " " 5 " 80 "

Orthochromatikus-lapok

a sárga szín iránt mutatott nagy érzékenységek miatt 20%-al drágábbak.

Pontosabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

11—12